

TORONTAI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	180 dinár
Félévre	90 dinár
Negyedévre	45 dinár
Egy óra	15 dinár

Egyes szám ára 75 para.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Obiliteva (Zápolya) utca 1.

Szerkesztőség telefonszáma 281
Kiadóhivatal telefonszáma 21
MEGJELENIK MINDEN NAP, HÉTFŐ ÉS
ÜNNEPEK UTÁNI NAPOK KIVÉTELEVEL

Veliki Beeskerek, 1922.

LI. évfolyam, 188. szám.

Szombat, augusztus 26.

Napjaink

Sok megoldatlan problémái között fontosság tekintetében első helyen áll a lakáskérdés. A lakhatás pusztá ténye, az, hogy a kökorszak idejéből való emberös módjára ne barlangok mélyén töltsük el napjainkat és éjeinket — ma rengeteg embernek tépő gondja és erre a rettenetes állapotra nincs gyógyító ir, ez az égető kérdés ugy látszik, már örökké csak kérdés marad.

A kormány, az ő hite szerint, megtette a magáét akkor, amikor a lakáshivatalt létesítette. Rendben vagyunk. Akinek nincs lakása, egyszerűen a lakáshivatalhoz fordul, a lakáshivatalnak pedig az a kötelessége, hogy hajlékot adjon annak, akinek nincs. Hát hiszen a lakáshivatal működik is, a lakáshivatal naponta állja a szegény hajléktalanok kitartó ostromát, segít ott, ahol tud, számontart minden helyiségnek nevezett pincelyukat, csak egyre nem képes a lakáshivatal: küzdeni a „nincs“ ellen, lakást adni akkor, amikor a városban a legutolsó zugot is réges-régen kiadta. A szegény hajléktalan pedig — mi tehetik föle? — elkésredésében a lakáshivatalt okolja azért, mert a városban csak meghatározott számú lakás van és mert csak a jó Isten tud a semmiből valamit teremteni, amire azonban a lakáshivatal nem képes.

Nem szorul bővebb fejtegetésre, hogy ezen az áldatlan állapoton segíteni kell és pedig mielőbb. De az Istenért, csak olyképpen nem, hogy újabb lakásszervet létesítenek. Legyünk egy és mindenkorra tisztában azzal, hogy a lakáshivatal becsületesen megteszi a magáét, de minden igyekezete, minden erőfeszítése megtörik azon, hogy a városban nincs elég lakás.

Ezen a szomorú, következményeiben kiszámíthatatlan állapotban csak egyféleképpen lehet segíteni, kormányhatóságilag el kell rendelni, vagy legalább is megkönyviteni az építkezést. Kötelező rendelkezésekkel vagy pénzügyi intézkedésekkel, vagy amortizációs alapon, vagy más célszerű megoldással sürgősen meg kell kezdeni az építkezést és

ilyképpen kell hajlékhoz juttatni az emberek ezreit. Itt nincs más megoldás. Ujabb halogatás, újabb papirintézkedés csak növeli a bajt, csak fokozza azt a zürzavart és elégedetlenséget, amely ma-már a társadalom minden rétegében beleette magát. A lakás a legprimitívebb életszükséglet, amelyről egyetlen ember sem mondhat le. Ezt a kérdést sürgősen kell megoldani, mert

addig konszolidációról, a társadalom nyugalmáról, békés munkáról beszélni sem lehet.

A legutolsó lakástörvényt követnie kell egy végrehajtási utasításnak. Mi nem kételkedünk benne, hogy a kormány újabb rendelkezéseiben közmegelegedésre módot fog találni arra, hogy a lakásnyomort egy és mindenkorra megszüntesse.

Az orosz ellenforradalom francia költségen.

— A „Torontai“ tudósítójának távirata. —

London, aug. 24.

A „The New Statesmann“ című hetilap érdekes leleplezéseket közöl az elpusztított francia vidékek felépítésére szánt összeg felhasználásáról. A lap szerint az előirányzott összegből négy milliárdot a lengyel hadsereg felszerelésére fordítottak. Nagyobb összegeket kaptak Kolesak, Denikin, Judenics, Wrangel, a bajor monarchisták, nagyhercegek, orosz nagykövetek és más protekciós gyermekei a francia köztársaságnak.

Egy amerikai szakértő azt mondta, hogy az elpusztult vidékek panamája felülmúlja a világ legvirágzóbb és legrohadtabb panamáit. Megállapítja, hogy amíg a franciák arra szölitják fel a világot, hogy szánalommal legyen a vértanuságot szenvedett Franciaország iránt, addig a pénzt militarista törekvések és hódító politikájuk számára használják fel.

A franciáknak gondot okoz Ausztria helyzete.

A „Torontai“ tudósítójának távirata

Páris, aug. 24.

Párisban nagy nyugtalansággal tekintik az osztrák helyzet alakulását. A „Temps“ azt írja, hogy Ausztria helyzete napról-napra rosszabbodik. Wienben beszűntették a munkát. A hatóságok a teljes anarchia kitörésétől tartanak. Franciaországnak, — mondja a „Temps“ idejekorán kell a szükséges lépéseket megtennie, hogy meglepetés ne érje. Ausztriának valamely államhoz való csatlakozása csakis Franciaország beleegyezése alapján történhet és pedig a francia érdekkörök megkárosítása nélkül.

Telepítések Délszerbiában.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, aug. 24.

Az agrárreform minisztérium befejezte a folyó évi délszerbiai telepítések vonatkozó tervezetét. A tervezet szerint Ovcespoljen és Metochiában történnek nagyobb telepítések, ahol a telepesek a földön kívül a német jóvátétel címen szállítandó gazdasági felszereléseket kapják. Zserjav szocialpolitikai miniszter szeptember elején tanulmányutra megy Délserbiába, hogy a parcellázás helyességéről személyesen is meggyőződjék. Hír szerint az ősz folyamán 6000 telepest helyez el a minisztérium Délserbiában.

TÖZSDE

Augusztus 24

Beograd. Valuta: Dollár 82.
Devizák: London 375, Páris 660, Zürich 1590, Milano 375-50, Ber-

lin 6-50, Bukarast 65—, Prága 293—, Wien 10—, Budapest 5-30.

Zürich. (Zárlat.) Devizák: Berlin 028, Hollandia 20440, New-york 52450, London 2345, Páris 4080, Milano 2320, Prága 1770, Budapest 030, Zagreb 14750, Varsó 00650, Wien 0005, Osztrák bélyegzett 00075.

A drágaság leküzdése.

Beograd, aug. 24.

A beogradi „Tribuna“ értesülése szerint a legközelebbi minisztertanácsot szeptember ötödikén tartják meg. A minisztertanács ezen ülésén a drágaság leküzdésének a kérdése kerül napirendre.

Ezzel kapcsolatban a „Tribuna“ is foglalkozik a drágaság kérdésével és annak enyhítésére a következőket javasolja: A kormány hajtassa be teljes szigorral a hadi- és háborúutáni milliomosoktól a nyereségadókat. Azon bányák tulajdonosaitól, akiknek a bányáiban a megszállás ideje alatt a németek modern géberendezést instruáltak, a kormány követelje, hogy az új berendezést a bányatulajdonosok vegyék meg az államtól, miután azok a gépek hadizsákmányt képeznek. Revízió alá veendő és felemelendő volna a bányaadó, amiből az állam nagy jövedelmet várhat. Az összes élelmickek kivitele eltöltendő.

A „Tribuna“ szerint az elmaradó kiviteli vámjövédelmet a hadinyereség és a bányák adója bőségesen pótolná.

Az osztrák kancellár körútja.

Berlin, aug. 24.

Seypel, a berlini tárgyalások után a sajtó képviselőit fogadta és kijelentette, hogy Veronába fog utazni, ahol Schanzer olasz külügyminiszterrel kezd tárgyalásokat Ausztria helyzetének rendezése kérdésében. Seypel hangoztatta, hogy a tárgyalások előterében a pénzügyi politika motívumai állanak. Az osztrák kancellár kitér a lapoknak azon híreire, hogy Ausztria Benesnél a kisententehez való csatlakozását szorgalmazza. A magyar kormány ebből kifolyólag, állítólag Párisba tiltakozó iratot küldött. Seypel megállapítja, hogy a tiltakozásnak semmi alapja sincsen, miután Ausztria nem is gondol arra, hogy a kisententehez csatlakozzék. Kijelenti, hogy az osztrák kormány a kancellár elutazása előtt mindent előkészített az új politikai orientálódásra. A körút célja nem kéregetés, hanem információ. Az osztrák kormány az önségély alapján áll, mivel a londoni konferencia a hitelleket megtagadta és a segélykérést a népszövetség elé utalta. A jegybank révén való önségély ezen módon lehetetlenné vált. Az osztrák kormány a legnagyobb skepsissel tekint a népszövetség tanácskozásai elé.

HIREK

A kereskedelmi grémium readkivüli ülése. Vasárnap délelőtt tíz órakor a kereskedők grémiuma a Lloydban ülést tart, melynek napirendjén a kereskedelmi alkalmazottak fizetésemeléséről szóló memorandum szerepel. Az egyesület felkéri a kereskedőket és iparosokat, hogy az ülésen minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Őszi felhők

futják be az eget, őszi szél borzolja a fáknak már hervadásra hajló tűs-tökét és az éj folyamán esőndesen megindult az eső. Lassu, megmondolt őszi eső. Nem olyan mint hebehurgya nyári testvére, amely kapu alá kergeti a batiszt és muszlin fellegekbe bujtatott friss testü lányokat. Nem ilyen szentelen, de kedves fiu, hanem egy vén kellemetlen szószátyár, akitől nem tudsz szabadulni. Eláll, meg-megindul. Hiába zárod be előle az ajtót, ablakot, finom ködfátyol alakjában bejön utánnad a szobába és ott mesél-mesél szürke, fájó dolgokat. Városban is kellemetlen ilyenkor az élet. Hát még falun! Mindig őszinte esudálattal néztem a kultúra pionirjait, a falusi doktort, jegyzőt, tanítót, papot, gyógyszerészt. Ezek az igazi előharcosai a kulturának. Micsoda rettenetes elhatározás, energia kell hozzá, hogy egy ember, aki széles látókörre tett szert, megtanulta ismerni a világ esábitó oldalait kimegy a vadonba: a malacpörkölt és gyenge csirke hónapja. Mert hiába, falun a testi jóléten kívül nincs más! El van zárva egy jó könyv, egy összehangolt társaság áldásaitól. Nincs semmi, ami összeköti a nagyvilággal, mint egy-egy elképzelt megérkező újság, a telefon és táviróvezeték fényes acéldrótja és a vasuti állomás keskeny, ragyogóra esiszolt sínparja, amely messze-messze, de valahol mégis csak fényes álmvárosok falai közé, zugó óceánok partjai mentén fut. Ez az öntudatlan érzés vezeti a falusi embereket szabad órájukban annyiszor a vasuti töltés felé sétálni. És a nő — falun?! A postás-kisasszony, az óvónő, a tanítónő, akik még szegények is és az állam adta éhbérből élnek. Oh, százszor sujtott szerencsétlenjei a végzetnek. Sokszor barátok, barátinők nélkül nap-nap után lemorzsolni a szürke hivatás megszokott, soha változatosságot nem hozó dolgait. Megfosztva még a férfinek kijáró szabadabb élettől is, mert mit mondana ehhez az ember életmódhoz a falu? Élniök kell rabszolgaként és örülni, hogy a napok — amelyek pedig oly drágák — futnak visszahozatlanul. Az emberiség történelmében sokkal jogosabban illette meg benneteket a „nagy” jelző, mint azt a sok sarkatlan hadvezért, politikust, államférfiut, aki mérget és gyűlölséget hint szerteszét nap-nap után és ezért jólét, hír, dicsőség várja, míg nektek az emberfölötti, nehéz munkáért a lemondás, a névtelenség és a szegénység sorsa jut.

J.
Kinevezések a tanári karban. A közoktatásügyi miniszter Kovacs-vity Bozsidar kikindai, Putnik Vasza és Gyorgyevity Nikola paneevo-i gimnáziumi tanárokat a csacsaki állami felsőgimnáziumhoz áthelyezte.

Ausztria sorsa beteljesedés előtt.

Választás a kisentente, Olaszország vagy Németország között.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Wien, aug. 24. Steidle Rihárd, Tirol vezető államférfia a csatlakozási mozgalomról kijelentette, hogy Ausztria előtt

két út áll, vagy csatlakozik valamelyik államhoz, vagy belenyugszik Ausztria felosztásába.

Felosztás esetén Csehszlovákia, Jugoszlávia és Olaszország jöhetnek számításba. A három állam közül, ha Csehszlovákia kapná Felső-Ausztriát és Alsóausztriát Wiennel, a csehek kisebbségbe kerülnének országukban s így ez a megoldás valószínűtlen. Olaszországnak elég dolga van a déltiroli németekkel és szlovénekkal, semhogy kedve volna anektálni Ausztria egyes részeit. Legtöbb esélye volna még Jugoszláviának, ha ebbe a többi államok beleegyeznek.

Czernin gróf Ausztria mai helyzetére vonatkozólag kijelentette, hogy csak teljesen megváltozott külpolitika mentheti meg Ausztriát. A kisententeba való belépés — mondotta Czernin — teljesen kizárt dolog. A Németországhoz való csatlakozás ezidőszereint lehetetlen, így tehát egyedül Olaszország marad hátra.

A szocialisták Ausztria önállóságának a feladása ellen

Wien, aug. 24.

Wienben nagy meglepetést keltett a reggeli lapoknak az a híre, hogy Seypel kancellár eredeti utitervét megváltoztatva, nem tért vissza Prágából Wienbe, hanem egyenesen Veronába utazott, ahol Schanzer olasz pénzügyminiszterrel találkozik. Seypellel együtt utazott Segur pénzügyminiszter is.

A kancellár a „Berliner Tageblatt” tudósítójának kijelentette, hogy felesleges Magyarország izgalma, amelyből kifolyólag jegyzéket küldött Párisba, tiltakozva Ausztriának a kisententeba való belépése ellen. Seypel hangsúlyozta, hogy utjában egyedül pénzügyi motívumok vezetnek.

Az „Arbeiter Zeitung” azt írja,

Ausztria kap mindent, csak ne csatlakozzék sehová sem.

Budapest, aug. 24.

Az „Újság” diplomáciai körökben nyert értesülése szerint Olaszország nem tűri Ausztriának Németországhoz való csatlakozását, vagy azt, hogy Ausztria a kisententeba belépjen. Olaszország az ilyen szándéokra és esetleg a fait-accomplire a diplomáciai viszony megszakításával válaszolna, sőt casus bellinek tekinti az ilyen elhatározást. Olaszország hajlandó Ausztriát gazdasági és pénzügyi tekintetben a lehetőséghez képest támogatni. Franciaországot is engedékenységre fogja bírni. Végső esetben lemond a saintgermaini szerződésben biztosított jogairól.

Beograd város bizottságokat küldött ki élelmiszerek és tüzfá beszerzése céljából. Beograd város község-tanácsa egy bizottságot küldött ki a Vajdaságba, amelynek a feladata Beograd város részére élelmiszereket beszerezni. Ugyancsak a község-tanács egy másik bizottsága Horvátországba utazott, hogy téli tüzfát szerezzen be. A bizottság egyelőre csak 50.000 köbméter fát vesz, miután Beograd városnak nem áll rendelkezésre megfelelő fedezet. Beograd város tanácsa ezzel kapcsolatban elhatározta, hogy a szeptem-

ber ötödikén tartandó minisztertanácstól tizenöt millió dinár hitelt kér, amelyet a város aprovizációjára fordítana.

Véget ért a vasmunkások sztrájkja. Budapestről jelentik: A vasmunkások sztrájkja ügyében az egyeztető tárgyalások eredményre vezettek. A munkások a régebbi sztrájkolók részére követelt tizszázalékos bértöbbletről lemondottak s így a sztrájk befejezése már csak órák kérdése. Valószínű, hogy még a dél folyamán megkezdik a munkát.

Elfogták Berkessel Verona tolvaját. Megírta a „Torontál”, hogy Berkessel Verona becskeréki lakosnót Beogradban meglopták. A megindított nyomozás kiderítette, hogy a tolvaj Jokszimovity Iván bírósági őrök Leszkovácéről. Jokszimovity az ellopott varrógépet 1500 dinárért eladta Kraljevity Leposzava beogradi lakosnónek és azután eltűnt Beogradból. A rendőrség körözlevelet adott ki a tolvaj ellen.

A budapesti pincérsztrájk. Budapestről jelentik: A budapesti pincérsztrájk változatlanul tart. A kávé-sok nem teljesítik a pincérek követeléseit és erélyesen tiltakoznak a százalérendszer ellen. A kávé-sok elhatározták, hogy a végletekig folytatják a harcot. A munka csak néhány nagyobb étteremben szünetel, a kávéházakban és kisebb éttermekben ninesen fennakadás.

Mohamedántemetés. Tegnap délután panaszos kürtszó sirt bele az őszi idő esendjébe. Katonát temettek. Elöl a kürtös, azután a fekete halottas kocsi, utána pedig bőbugyogós mohamedán előimádkozók, akiknek ajkairól itt-ott felcsendült az egyházi ima Allahhoz, a Végtelehez. Azután katonatisztek jöttek, katonák és néhány kiváncsi polgár. Kojity Miloje századosot temették, aki a távoli heregovinai hegyek aljából, Metkovityból jött Becskerékre — meghalni. Kojity a Becskeréken állomásozó 27. gyalogezrednél teljesített szolgálatot, tüdőbetegsége miatt azonban csakhamar kórházba került, ahol állapota a gondos ápolás dacára állandóan rosszabodott. Tegnap délelőtt azután meghalt. Messze a metkovityi temetőtől és a heregovói hegyektől, a sik Bácságban nyugszik immáron Kojity Miloje százados.

Izr. istentisztelet. A péntek esti izr. istentisztelet további intézkedésig d. u. fél 7 órakor veszi kezdetét. Ugyanakkor van a hétköznapi esti ima is.

Vilmos execsászár emlékiratai. Most jelentek meg „Összehasonlító történet” címen Vilmos execsászár emlékiratai. A lapok általában visszautasítóan nyilatkoznak a könyvvel szemben, amelyet propaganda-munkának neveznek. Főleg a francia sajtónak ilyen a magatartása. A könyv kronologikus sorrendben adatokat közöl a háborúelőtti történelemből és az olvasó tetszésére bizza a véleményalkotást.

Az aradi cionista-konferencia. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség kis intéző bizottsága folyó évi szeptember hó 11—13-ik napjaira hívta egybe az ez évi országos konferenciát Aradra. A konferencia ünnepélyes megnyitót ülést szeptember 11-én d. e. fél 11 órakor tartja a Kulturpalota dísztermében, további üléseit pedig a Fehér Kereszt nagytermében.

Asszony, asszony. Megírta a „Torontál”, hogy Égető János becskeréki napszámos a napokban vályogvetés közben összeveszett a feleségével, Égető Erzsivel és hogy a veszekedés hevében egy deronggal leütötte. Égető Jánost közvetlenül a tett elkövetése után letartóztatták és kihallgatása után átkísérték az ügyészség fogházába. Égetőt tegnap hallgatta ki a vizsgálóbíró, aki előtörténelmesen bevallotta bűnös cselekedetét s azzal védekezett, hogy az asszony szófogatlan viselkedéséért őt annak elkövetésére.

A német Kulturbund közgyűlése.

A Jugoszlavenszka Nacionalna Omladina mint ellenőrző közeg.

— A „Torontái” tudósítójától. —

Beeskerek, aug. 25.

A német Kulturbund augusztus 26-án, 27-én és 28-ikán tartja ezidei rendes évi közgyűlést Novi Vrbszon. A közgyűlésre a vajdasági némettség nagyban készülődik s azon a Bácska és a Bánság minden részéből nagyszámban vesznek részt az egyesületi tagok és vendégek.

A német párt gyűléseivel kapcsolatban a Zagrebban megjelenő „Pokret” című lap cikket közöl, melyben lényegében a következőket írja:

A Nacionalna Omladina levelet intézett a belügyminiszterhez, melyben az egyesület elmondja, hogy a

német Kulturbund a kultura örve alatt politikát folytat s a nagygyűlést voltaképpen azért hívták össze, hogy azon politikai pártállásokról tárgyalhassanak. Kéri a minisztert, hogy a gyűlést tiltsa be, mivel annak megtartása veszélyt jelent az államra. Együttal bejelenti az omladina, hogy abban az esetben, ha a miniszter kérelmüket nem teljesíti, a Narodna Obrana, Jug. Nacionalna Omladina, a dobrovoljacok és a csetneik (szintén katonai önkéntesek) delegátusokat küldenek ki Novi Vrbsra, akik ellenőrzik majd, hogy mi történik a nagygyűlésen.

Országos vásárok. Okanizsán aug. 27-én, Debeljácsán szeptember 1., 2. és 3-ikán, Zajecsáron pedig szeptember 11., 12., 13., 14. és 15-én országos vásárt tartanak.

Átutalásokat és csekk kiírásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — Wien, Prága, Budapest, Berlin, Temesvár, valamint a többi külföldi piacra újból eszközöl a Nagybecskereki Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Korona-szálló épület. Telefon: Pénztár 16. — Vezérigazgató 52.

A hetilap „Tüz” harmadik száma. A „Tüz” feltartózatlanul halad hódító útján. Most jelent meg új alakjában harmadik száma. Ugyanolyan gadagsággal mint előző számai. Most már kétségtelen, hogy a legjobb szépirodalmi lapok egyike. A szerkesztő, Gömöri Jenő, most is kitünő munkát végzett. A lap kiállítására is mind tetszetősebb. Tartalma pedig egyenesen utólréhetetlen. Vers és novella, regény és tanulmány, kritikák és művészi könyvességgel írott kisebb cikkek gazdagítják a hetilapot. A „Tüz” gazdag rovatain kívül most is közöl karikatúrát, Ignotusét, a legkiválóbb magyar publicistáét. A karikatúra Göndör Imre, az ismert rajzoló műve. Ebben a számban Balázs Béla, Ujházy György, Barta Lajos, Sinkó Ervin, Tabéry Géza, Mihályi Ödön, Komlós Aladár, Falu Tamás, Szuesich Mária, Pereszlenyi Pál, Alexej Remisof, Gorzó Nándor, Simándy Pál írtak novellákat, verseket, regényt és tanulmányokat. A vezércikk érdekes problémát fejt ki: Erotika és civilizáció címen. A „Régi Magyar Költők” közül ezúttal Kölcsey Ferenc, Berzsenyi Dániel, Faludi Ferenc, Kisfaludy Sándor szólalnak meg újra négy szép verssel. Két csemegéje a számnak: egy részlet Ovidius: A szerelem művészetéből című műből, Gáspár Endre kitünő fordításában és egy „Névtelen költő” verse „Negyven felé” címmel. — A „Tüz”-et mindenkinek el kell olvasnia, mert a legjobb mai irodalmat jelenti és el kell olvasnia, mert olvasósága miatt mindenki megvásárolhatja. A „Tüz” árai: Egyes szám 2 cseh korona, 15 magyar korona, 5 lei, 2:50 dinár; negyedévi előfizetés: 24 cseh korona, 180 magyar korona, 50 lei, 30 dinár. Kiadóhivatal: Wien, VI., Mariahilferstrasse 95. II. Stiege Meza 36.

Mégis csak rossz milliomosnak lenni. Splitből jelentik: Tegnap éjjel borzalmas módon akartak elpusztítani egy spliti multimilliomost. Gvozdanovity Damján 70 éves többszörös milliomos tegnap éjjel 11 óra tájt érkezett haza feleségével együtt a lakására, ahol alig hogy a lakásuk küszöbére értek, rettenetes rázkódtatás reszkettette meg az épületet. A következő pillanatokban az alapjában megrendült épület iszonyu robajjal összedült. Gvozdanovity és felesége különösképpen áletben maradt s csak könnyebb sérüléseket szenvedett. A rendőrség megindította, hogy a robbanást a lakás ablakában elhelyezett bomba okozta. A rendőrség gyanuja a rokkonság felé fordult, akik az örökséget várják. Most ebben az irányban folyik a nyomozás.

A mitrovicai merényletkísérlet tettesei. Beogradból jelenti tudósítónk: Szremszki Mitrovicában elfogtak három egyént, akikről alapos gyanu merült fel, hogy ők követték el annakidején a külügyminiszter vonata elleni merényletkísérletet.

Ertesítés. Az izr. hitközség előjárósága értesíti helybeli és vidéki tagjait, hogy a templomi ülőhelyek bérbeadása aug. 27-én, vasárnap veszi kezdetét. A régi bérlők jogai szeptember 3-ikának déli 12 órájáig tartanak fenn. — Az előjáróság határozata értelmében az ülőhelyek tulajdonosai tartoznak a bérösszeg 20%-át fenntartási címen a hitközség pénztárába befizetni, aminek ellenében az ülőhelyek jegyei kiszolgáltatóknak. Hivatalos órák a titkári hivatalban naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—5-ig.

Új vasúti hid Stari- és Novi Gradiska között. Beogradból jelenti tudósítónk: A Stari- és Novi Gradiska közötti új vasúti hidat folyó hó 27-én szentelik fel, ünnepélyes keretek között. Az egyházi szertartásnál a kormány képviselőiben Trifkovity törvényegységesítő miniszter fog résztvenni.

Az orvosi szövetség kongresszusa. Beogradból jelenti tudósítónk: Az orvosi szövetség holnap Szarajévóban kongresszust tart. A kongresszust egészségügyi kiállítással követték össze, amelyet az egészségügyi minisztérium anyagilag támogat.

Wirtschaftlicher Kompass címen jelenik meg a Bánáti Kereskedelmi és Iparkamara kiadványa, mely a Szerbek, Horvátok és Szlovének királysága összes fontosabb közgazdasági jelentőségű törvényeit és rendeleteit foglalja magában hiteles német fordításban és a Hivatalos Lap alapján. Ára 16 oldalas nyolcadívenként 5 dinár. Az I. füzet 6¹/₂ iv terjedelemben már megjelent és a Munkásbiztosítási törvényt, valamint a törvény végrehajtási Rendeletét tartalmazza. Az egész gyűjteményre előfizetni is lehet oly módon, hogy 50 dinár letétként fizetendő, mely összeg az egyes füzetek elszámolásakor esetről-esetre a letétösszegre kiegészítendő. Az I. füzet ára (din. 32:50), illetőleg az előfizetési letét (dinár 50—): Wirtschaftlicher Kompass, Veliki Beeskerek, Postafiók 42 címre küldendő.

Külföldi kifizetéseket, átutalásokat, csekk- és valutavételeket gyorsan és olcsón közvetít a Nagybecskereki Népbank R.-T. — Telefon 62.

A német birodalmi és a bajor kormány megegyezése.

A „Torontái” tudósítójának távirata.

München, aug. 24.

A német köztársaság védelméről szóló törvény végrehajtása ügyében a bajor és német birodalmi kormány között folytatott tárgyalások teljes megegyezést eredményeztek. A birodalmi kormány a bajor kívánásokkal szemben engedékenységet mutatott, ami a megegyezést lehetővé tette. A megegyezés legfontosabb pontjai: A birodalmi bünyügyi törvény végrehajtásánál a legfőbb elv, hogy a végrehajtó hatáskört az egyes államoknak éntengedik. A birodalmi szövetséges állami jellegű, vagyis az egyes államok állami személyiségét kifejezetten elismerték. A birodalmi kormány kijelenti, hogy az államok felségjogait nem akarja kisajátítani.

A wieni tüntetés — százmillióba került.

A „Torontái” tudósítójának távirata

Wien, aug. 24.

Tegnap többszáz főnyi munkanélküli tüntető felvonulást rendezett Wien utcáin. A tüntetők többszáz kirakatüveget betörték s az árut kihányták az utcára. A kár meghaladja a százmillió koronát.

A tüntetők egyizben megtámadták a kivonult rendőrséget. A harc során tíz rendőr és nyolc munkanélküli megsebesült. Tizennygy rendőrtisztviselőt a tömeg megvert.

Magyarország népszövetségi tagsága.

A „Torontái” tudósítójának távirata.

Budapest, aug. 24.

A sajtót az a hír járta be, hogy a kimentente marienbadi tárgyalásain Magyarországnak a népszövetségbe való felvétele ellen foglalnak állást.

Politikai körök véleménye szerint Magyarországnak semmi oka sincs arra, hogy a kimentente politikusainak irányu határozata miatt aggódják. Hogyha a kimentente tiltakozásának fogamatja volna és sikerülne Magyarországnak felvételét megakadályozni, úgy az sem lenne elviselhetetlen szerenésatlenség. Magyarország a felvételt mindenestre jelentősnek tartja, de hogyha a kormány azt látja, hogy a felvétel ellen akadályok gürdülnék, úgy visszavonja a népszövetség tanácsához intézett kérelmét.

A salgótarjáni szénbányász sztrájk letörése.

A „Torontái” tudósítójának távirata.

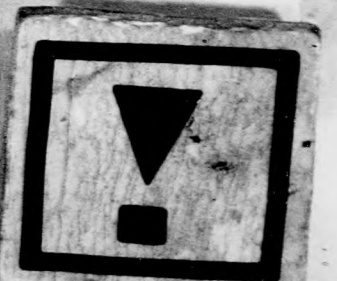
Budapest, aug. 24.

A magyar kormány a salgótarjáni sztrájk ügyében döntő lépésre határozta el magát. Hogyha a munkások a csütörtök estére kitűzött határidőig a sztrájkot be nem szüntetik, úgy a kormány teljes eréllyel lép fel. Az intézkedéseket már meg is tették. A kormány az erélyes fellépését azzal indokolja, hogy a széntermelés szünetelése óriási közgazdasági kárt okoz, amelyet meg kell akadályozni.

Sport

Bocsári Atlétikai club—Beogradi Iparosok Footballclubja 6:1. A beogradi iparosok nemrég alakult footballcsapata vasárnap játszotta a második nyilvános mérkőzését, ezúttal Bocsáron s ezt a kitünő formában lévő BAC-cal szemben 6:1 arányban elvesztette. A BIFC egyetlen goalját a kitünően játszó Valtner rugta a II-ik félidő hetedik percében. Tehetséges játékosoknak mutatkoztak még Árpássy és Krifaton fedezet, Schafnitz és Schön csatárok. Wázner mint kapus nagyszerűen bevált. A BAC emberei kitünően játszottak. Jó bíró volt Günther.

A palicsi tenniszverseny első napja. A palicsi tenniszverseny tegnap kezdődött. Az első nap eredménye a következő: Férfi egyes: Christián—Nemzara 6:2, 5:7, 6:4. Kálmán Landhoffer 6:1, 6:2. Balázs—Nepokoj dr. 6:1, 6:1. Hauslochner Buzara 6:0, 6:2. Löwy—Magyar 6:0, 6:0. Kálmán—Sumata 6:4, 7:5. Férfi páros: Balázs—Christián—Hauslochner—Buzara 6:1, 6:2.



A nyugati államok bankvezérelnek tanácskozása Európa megmentéséről.

Angol, francia, belga és holland bankrok konferenciája Amsterdamban. — Beszélgetés Leewhuier Henrikkel, a tanácskozások vezetőjével. — Az egyetlen szánálási lehetőség: a békeszerződések revíziója.

— A „Torontál” berlini tudósítójától —
Berlin, aug. 24.

Amsterdam az utóbbi időkben több ízben volt igen élénk nemzetközi konferenciák középpontja. Hollandia e nagy városa nagyon kedvelt nyaralóhelye sok európai tudós, politikusnak és államférfiúnak. Az ott nyaraló európai államférfiak és pénzügyi kapacitások között sokszor keletkezett nagy jelentőségű eszmecsere. Legutóbb angol, francia, belga és németalföldi bankvezérek tartottak Amsterdamban tanácskozást, amelyen szóba került Európa pénzügyi viszonyainak rendezése is. Ezen a tanácskozáson olyan eszméket vitattak meg, amelyek rövid időn belül megvalósulnak az említett négy nyugati állam fináncpolitikájában. A tanácskozás egyik résztvevője, Leewhuier Henrik, Németalföld finansziális életének egyik legnagyobb jelentőségű vezéralakja néhány napig Berlinben tartózkodott. A „Torontál” berlini tudósítójának itt tartózkodása alkalmával alkalma volt Leewhuierrel az amsterdami konferenciáról beszélni. Ennek során Leewhuier a következőket mondta el a megbeszélések folyamán kialakult megállapításokról és tervekről:

— Ahhoz, hogy Európa kigázoljon mai zavaros pénzügyi helyzetéből, elsősorban egyetemes áldozatkészre lenne szükség. Sajátságos jelenség, hogy még ma is csupán a semlegesek hajlandók áldozatra, noha eddig is azt láttuk, hogy mindig csak a semlegesek hoznak áldozatot. A győztesek, Amerika kivételével, beérnek a zsákmányolással. A valutáris zavarok megszüntetéséről több tervet készítették a múltban is. Az amerikai terv, hogy dolláralapon nemzetközi jegybankot alapítsanak Párisban, ami a valuta centralizálására vezetett volna, az amerikai pénzügyi körök akadékoskodása miatt megbukott. Felmerült ezután az a terv, hogy kölcsönökkel segítsenek a rossz helyzetbe jutott államokon. Ez sem sikerült, mert valamennyi állam meg van győződve arról, hogy neki van szüksége elsősorban kölcsönre. A nagy versengés tehát már eleve megbuktatta ezt a tervet.

— Nagyon lendítene a helyzeten az amerikai adósságok elengedése is, ez azonban főbenjáró presztizs-kérdés. Nem is igen hajlandó Amerika bele menni, már azért sem, mert nem akar áldozatot hozni azoknak a hatalmaknak a javára, amelyek Európa helyzetét elrontották. Sem a Vanderlip, sem a Morgan-féle terv nem valósul meg a kívánt mértékben. Az egyetlen pénzügyi terv tehát, amelyre a mai viszonyok között építeni lehet, az, amely a jóvátételi bizottság kezében van: a békeszerződések revíziója.

— A segítség azonban ma már nagyon sürgős. A világ kereskedelmi forgalma szünetel és nem is indulhat meg addig, amíg a valutáris viszonyok meg nem javulnak. Az ugynevezett jóvátételi szertelenségei

A jóvátételi bizottság berlini tárgyalásai.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Berlin, aug. 24.

A jóvátételi-bizottság első tanácskozásán Wirth kancellár részletesen ismertette Németország gazdasági és pénzügyi krízisét. A kancellár kijelentette, hogy Németország a garanciákat semmi szín alatt sem tudja megadni. A német álláspont feszültséget idézett elő a bizottságban és attól lehetett tartani, hogy a kiküldöttek Berlint elhagyják. Németország szerdán este új javaslatot tett, de még nem tudni, hogy az milyen fogadtatásra talált francia részről.

Milano, aug. 24.

A milanoi „Stampa” feltűnő hangu cikket közöl, amelyben többek között azt írja, hogy Olaszország helyzete más, mint Franciaországé. Olaszország semmiesetre sem csatlakozhat olyan szankeciókhoz, amelyek Németország megsemmisítésére vezetnek, csak azért, hogy Franciaországot Európa szárazföldi és gazdaságpolitikai urává tegyék.

Berlin, aug. 24.

A jóvátételi-bizottság tárgyalása a német moratóriumról a legnagyobb titoktartással folyik, mégis

kiszivárgott annyi, hogy mindkét részről komoly és becsületes a törekvés, amely a megegyezést keresi. A tárgyalás kedvezőtlen kimeneteléről szóló hírek erősen befolyásolták a pénzügyvilágot. A börzén a dollárkursus a newyorki paritás fölé emelkedett és pedig 1440 árfolyamra. A tőzsdén uralkodó pesszimizmusra, állítólag semmi ok sincsen. Majdnem bizonyos, hogy a moratórium kérdésében a tárgyalások kedvező megegyezésre vezetnek.

legelőbb is a márkát tették tönkre, a márka azután magával rántotta az osztrák és a magyar koronát.

Mindaz bénítóan hat az angol iparra is. Angliában a munkálatlanságot fokozza, Franciaországban pedig a frank értékét csökkenti. Ez azonban csupán kiszakított részlet a mai valutáris zűrzavarból, mert hiszen az egész kontinens napról napra veszedelmesebb gazdasági jeleket produkál.

— A gazdasági helyzet új kiépitését csak új szempontok szerint lehet megkezdni. Az új pénzügyi világpolitika legfőbb vezérfonala csak az lehet, hogy az egész világon nincs gazdasági elhatároltság, elszigeteltség. Tehát általános újjáépítő politikát kell teremteni egész Európa, mint egyetlen gazdasági egység részére. Egyetlen centrumból, ahogyan az amerikai dollárbankkal tervezték, nem lehet operálni, mert az egyes országok lakosságától és gazdasági életétől területileg messzelevő intézmény lélektanilag sem képes kellőleg elvégezni a hivatást. Meg kell teremteni az együttműködést valamennyi ország vezetőbankjai között. A munkát meg kell hagyni magánkézen, mert az állam min-

denütt egyoldalúvá tenné a közös intézményt. Ha például a francia kormányt is belevonnák az együttműködésbe, feltétlenül belevinné a németellenes tendenciát, amivel megzavarná a közös munkát.

— Az értekezleten ezért nagy többséggel abban állapodtunk meg, hogy pénzeszoportot alakítunk, lehetőleg amerikai tőke bevonásával. Előre készített nemzetközi pénzügyi tervezet végrehajtása céljából, biztosítékok ellenében megfelelő összeget szerzünk és ezzel megeremeltjük a nemzetközi együttműködés alapját. Meg kell jegyezni, hogy ez egyelőre csak terv. Ha az illetékes állami tényezők hozzájárulnak, akkor egy csapásra közel jutunk a megoldáshoz is. A semleges államok hajlandók ezért a tervért áldozatot hozni. Le akarják rázni a szenvedélyek diktatúráját, hogy a józan ész kerekedjék fölül és nem az érzelmekre, hanem észszerűsége akarják építeni politikájukat. Meg vannak győződve róla, hogy ezen az uton sok milliárdot menthet meg az emberiség a megsemmisüléstől, hogy az újjáépítés céljára használja fel. Sajnos azonban, a megvalósulás reménye egyelőre távolnak látszik.

Amerikai SINGER varrógépek

SINGER-varrótűk és SINGER varrógép-részek.

Eladás heti vagy havi részletfizetésre is (24 óra).



SINGER-gépjaj SINGER-cérna SINGER-selyem stb.

Eladás heti vagy havi részletfizetésre is (24 óra).

SINGER-VARRÓGÉPEK Bourne & Comp. Newyork.

VELIKI BECSKEREK ALEXandrova U. 62117.

1449

Képviseletek:

Vrsac: Bedeković Károlynál. Bela Crkva: Kucht Vilmosnál. Velika Kikinda: Schiller Józsefnél.

Ügyeljen minden helységben!

Agilis ügynők kerestek!

Nyomatott Pleitz Fer. Pálnál Veliki Beeskerek.

Irodai es üzleti kisasszonyt

jobb házból, aki szerbül olvasni és beszélni tud, állandó alkalmazásra keresek. Kereskedelmi szakismeret nem feltétlenül szükséges. 1453

M. Sander József gépkereskedése.

Jó kézírású kereskedelmi iskolát, ill. tanfolyamot végzett 1380

fiatalembert vagy leányt

keres azonnali belépésre helybeli iparvállalat. Szerb-német nyelvet tudók előnyben. Ajánlatok 1380 számra a „Torontál” kiadóhivatalába intézendők.

Két szigorlattal **jogász** gimnáziumi abszolvált ziumi érettségivel, ki a német nyelvben jártas, irodai praxisa **állást keres** van, helyben Nevelői állást is elfogad, esetleg vidékre is elmegy. Ajánlatokat „Jogszigorló” jellegűre 1445 a „Torontál” kiadóhivatalába kérek.

Keresünk 1451

2 villanyszerelőt

kik önállóan tudnak dolgozni.

Reza Milán és Tarsa Veliki Beeskerek. műszaki és elektrotechnikai vállalat, Skrelityeva (Városház) utca 2. szám. Ugyanott tanonc fizetéssel felvétetik.

Gyakorlott

politirozónók és asztalostanoncok

felvétetnek. 1455

Meleghy A. Pál, butoriparvállalat.

Irodai gyakorlattal bíró

munkaerőt,

aki a szerb és német nyelvben jártas, keres mielőbbi belépésre helybeli nagyobb iparvállalat. Írásbeli ajánlatokat az eddigi működés megjelölésével „Megbízható” jellegűre Torontál kiadóhivatalába kérünk.

Krumenacker István

nyug. vasúti főfelügyelő vállal fuvarlevél felülvizsgálatát és vasúti szállításból eredő mindennemű visszereseket (hiányok, sérülések és határidő túllépések). Fogad d. e. 10-12 óráig.

Vel. Beeskerek, Etesova u. 5.



VRSAC és vidéken HIRDETESEKET a „TORONTÁL” részére felvesz 936

GRÖB JENŐ

hirlap hirdetési iroda, VRSAC.

Kiadja Pleitz Fer. Pál.